

Eesti Ornitoloogiaühing

Projekt „Natura 2000 võrgustiku linnualade linnustiku inventuurid ja linnualade seire“

Koiva-Mustjõe Natura linnuala valitud linnuliikide inventuur 2012. aastal ning linnuala haudelinnustiku arvukushinnangud

ARUANNE

Rahastaja: SA Keskkonnainvesteeringute Keskus

Aruande koostas: Veljo Volke

Tartu 2013

Sisukord

Aruande juurde kuuluvate failide nimekiri.....	2
Sissejuhatus	3
Lähteülesanne	3
Välitööde metoodika ja toimumisaeg	4
Tulemused	7
Lisa 1. Koiva-Mustjõe linnuala haudelinnustiku loendusandmed ja arvukushinnangud (valitud liigid). 9	

Aruande juurde kuuluvate failide nimekiri

1. Koiva-Mustjõe linnuala haudelinnustiku arvukushinnangute koondtabel (Excel)
2. Koiva-Mustjõe linnuala öised loendusteedkonnad ja loenduspunktid (MapInfo, edaspidi MI)
3. Koiva-Mustjõe linnuala päevased loendusteedkonnad (MI)
4. Koiva-Mustjõe linnuala inventuuri tulemused – kaitsekorralduslikult oluliste liikide esinemispunktid (MI)
5. Koiva-Mustjõe linnuala kaitsekorralduslikult oluliste liikide elupaigad (MI)

Sissejuhatus

Koiva-Mustjõe Natura linnuala valitud linnuliikide inventuur toimub projekti „Natura 2000 võrgustiku linnualade linnustiku inventuurid ja linnualade seire“ raames. Selle eesmärk oli inventeerida Koiva-Mustjõe linnuala Natura 2000 võrgustikku valimisel kriteeriumi täitnud liigid rukkirääk ja jäälinn.

Välitööd viisid läbi Eesti Ornitoloogiaühingu liikmed Andres Kalamees, Veljo Volke, Olev Lütsepp ja Mare Sirak. Ühel loendusel osales Uku Volke (Tartu Ülikool, geograafia I kursus).

Lähteülesanne

1. Teostada Koiva-Mustjõe linnualal rukkiräägu ja jäälinnu inventuur.
2. Kanda kõikide kaitsekorralduslikult oluliste linnuliikide leiukohad vastava legendiga varustatud välitöökaardile või MapInfo kihile ja EELIS-sse sisestamiseks sobivasse andmevormi.
3. Anda inventeeritud liikide ja võimalusel teiste kaitsekorralduslikult oluliste liikide arvukushinnangud Koiva-Mustjõe linnualal.

Välitööde metoodika ja toimumisaeg

1. Rukkirääk

Rukkirääkude loendamiseks kasutati standardiseeritud meetodit, milleks on öösel laulvate lindude ühekordne kaardistamine.

Välitöö aluskaart oli mustvalge Eesti põhikaardi väljatrükk mõõtkavas 1: 10 000. Kaardile olid eelnevalt kantud linnuala piirid. Kaardistati kogu linnuala avamaastikud, millest enamus olid luhad. Kahes paigas, sh üks linnuala lahustükk, oli ka põlde.

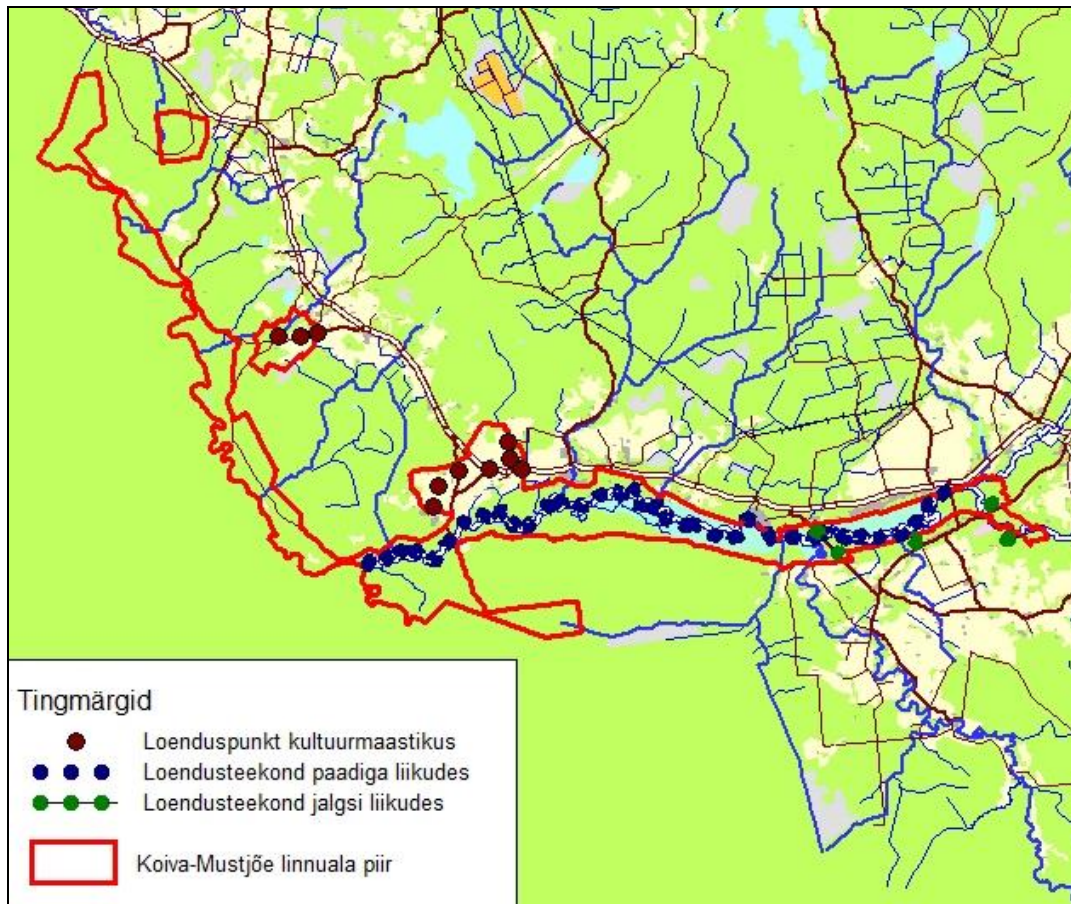
Välitööd toimusid Koiva-Mustjõe linnualal 19., 20, 21, 22. Ja 28. juunil 2012. aastal. Kaardistamine toimus ajavahemikus 22.30-3.30, mis on rääkude lauluaktiivsuse kõrgaeg. Ilmad olid välitöödeks väga sobivad – tuuletud, soojad ja sademeteta.

Peamine osa linnualast hõlmati rukkirääkude kuulamise ja kaardistamisega paadi- või kanuusõidul veesõidukist väljumata. Vaid 19. Ja 20. juunil tehti jalgsiretki luha servades, et kaardistada neid luha osi, mida paadisõit ei katnud. Kultuurmaastiku osa loendati teedel asuvatest kuulamispunktidest, mille vahel liiguti autoga. Paadi- ja jalgsiteekonnad ning kuulamispunktid kanti MapInfo kaardikihile ja on näidatud joonisel 1.

Välitöökaardile kanti võimalikult täpselt kõigi kuulnud rääkude ja teiste öölaulikute (täpikhuik, öösorr), kuid ka teiste kaitsekorralduslikult oluliste liikide (sõtkas, jääkoskel) kohatud isendite asukohad ja lindude tegevus.

Kõikide vaadeldud kaitsekorralduslikult oluliste liikide kohta vormistati kaardikiht vaadeldud pesitsevate paaride täpsete asukohtadega. Pesitsusterritooriumid kanti võimalikult täpselt kaardile punktobjektidena. Iga pesitsusterritooriumi taustaks täideti andmetabel.

Kõikide vaadeldud kaitsekorralduslikult oluliste liikide kohta vormistatakse EELISesse edastamiseks piiritletud elupaikadega kaardikiht. Liikide elupaigad kaardistati pindalaliste objektidena. Elupaigana piiritleti kogu sobiv elupaik. Elupaikade kaardikihi juurde täideti andmetabel.

Joonis 1. Koiva-Mustjõe linnuala piir (punane joon) ja rukkiräägu kuulamispunktid (pruunid), paaditeekonnad (sinised) ja jalgsi liikumise teekonnad (rohelised).

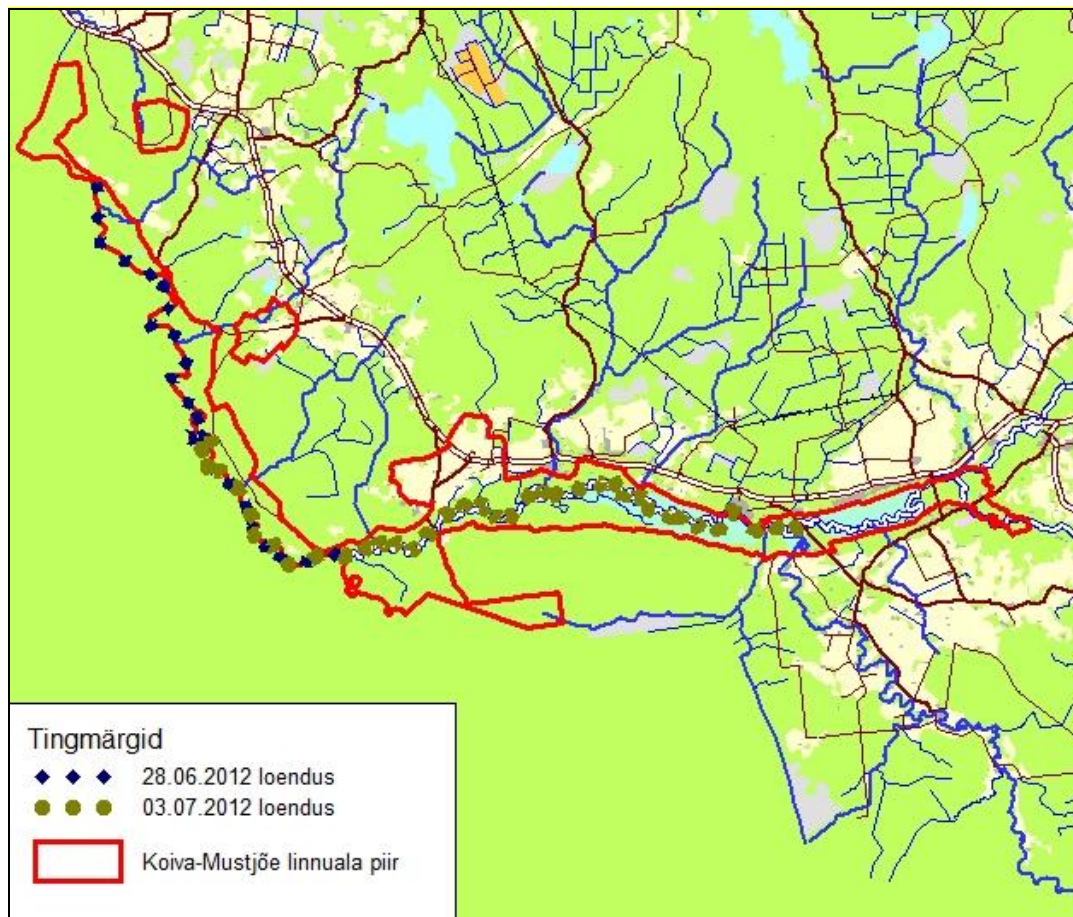
2. Jäälinnu pesitsusalade kaardistamine

Välitööd jäälinnu pesitsusterritooriumite ühekordseks kaardistamiseks viidi läbi 28. juunil ja 3. juulil 2012. aastal. Mööda Mustjõe ja Koiva jõe liiguti kanuuga, kus oli kaks loendajat. Üks juhtis veesõidukit ja teine vaatles ning kandis andmeid kaardile. Paari tunni järel osad vahetati. Loendused toimusid hommikul ja päeval. Ilmad olid välitöödeks väga sobivad – tuuletud, soojad ja sademeteta. Teekonnad kanti MapInfo kaardikihile ja on näidatud joonisel 2.

Välitöökaardile kanti kõigi nähtud jäälindude ja teiste kaitsekorralduslikult oluliste liikide kohatud isendite asukohad ja lindude tegevus.

Kõikide vaadeldud kaitsekorralduslikult oluliste liikide kohta vormistati kaardikiht (rukkiräägu ja teiste öölaulikutega ühine) vaadeldud pesitsevate paaride asukohtadega. Pesitsusterritooriumid kanti võimalikult täpselt kaardile punktobjektidena. Iga pesitsusterritooriumi taustaks täideti andmetabel.

Kõikide vaadeldud kaitsekorralduslikult oluliste liikide kohta vormistatakse EELISesse edastamiseks piiritletud elupaikadega kaardikiht. Liikide elupaigad kaardistati pindalaliste objektidena. Elupaigana piiritleti kogu sobiv elupaik. Elupaikade kaardikihi juurde täideti andmetabel.

Joonis 2. Jäälinnu kaardistamise teekonnad 2012. a.

Tulemused

1. Rukkirääk ja teised öölaulikud

Loendustel registreeriti **109 laulvat rukkiräägu isaslindu**, neist 10 kultuurmaastikus (põldudel) ja ülejäänud 99 luhaniitudel.

Teistest kaitsekorralduslikult olulistest öölaulikutest saadi andmeid järgmiselt:

täpikhuik – 6 territooriumi, kõik linnuala luhtadel;

öösoorr – 10 territooriumi luhta ääristavates männikutes, vaid 3 asuvad ilmselt linnuala sees, ülejäänud vahetult ala piiri taga;

põldvutt – üks häälitsev isaslind põllul.

2. Jäälind ja teised päevase aktiivsusega kaitsekorralduslikult olulised liigid

Jäälindu kohati kahes piirkonnas – ühte isendit Mustjões ja ühte isendit Koiva jõel (joonis 3). Arvestades, et eelnevad kaks karmi talve mõjusid paljudele jäälindudele hukutavalt, oli 2012. aastal liigi arvukus tõenäoliselt tavalisest palju madalam.

Joonis 3. Loendatud jäälinnud Koiva-Mustjõe linnualal.

Teiste kaitsekorralduslikult oluliste liikide kohta saadi andmeid järgmiselt:

kaldapääsuke – kolm kolooniat jõgede liivakivipaljandeis;

punaselg-õgija – kolm pesitsusterritooriumi;

sõtkas – 19 kohtamisjuhtu, sealhulgas pesakondi; viis vaatlust ilmselt kattusid (sõtkaid märgiti üles nii päevastel kui öistel loendustel);

jääkoskel – kaks kohtamisjuhtu;

piilpart – üks vaatlus.

Lisa 1. Koiva-Mustjõe linnuala haudelinnustiku loendusandmed ja arvukushinnangud (valitud liigid).

Liik	Arvukus (paari pesitsemas)			
	Loendus		Hinnang	
	Min	Max	Min	Max
Piilpart (<i>A. crecca</i>)	1	1	1	3
Sinikael-part (<i>A. platyrhynchos</i>)	3	3	4	10
Sõtkas (<i>Bucephala clangula</i>)	14	14	15	20
Jääkoskel (<i>M. merganser</i>)	2	2	2	5
Täpikhuik (<i>Porzana porzana</i>)	6	6	5	10
Rukkirääk (<i>Crex crex</i>)	109	109	120	150
Öösorr (<i>Caprimulgus europaeus</i>)	3	3	5	10
Jäälind (<i>Alcedo atthis</i>)	2	2	2	5
Punaselg-õgija (<i>Lanius collurio</i>)	3	3	20	40